

i Kommunerne. Netop for Tiden er Kravet om, at Kommunen skal drive Sporvejene, aktuelt, hvad der viser, at det offentlige Indgriben ogsaa her er bleven en Nødvendighed, naar Borgernes Vel skal have for Dje. Hvad nu angaar Kravet om Statens Eneret til Anlæg og Drift af Telefoner og Telegrafer, blev det i sidste Samling oplyst i det andet Ting af den daværende Minister for offentlige Arbejder, at Statens Telefonledninger vare saa gode som muligt og fuldstændig betryggende. Der kan altsaa ikke her være nogen Tvivl om, at Staten, hvor den har haft Telefonledningerne, har evnet at bringe den op til den størst mulige Grad af Fuldkommenhed, saa at alle Krav kunne opfyldes. Hertil kommer en anden Omstændighed af Bigtighed, nemlig den, at med den stigende Andendelse af Telefoner vil der være en Fare for, at Statens Indtægter af Telegraf- og Postvæsenet ville kunne gaa ned. Jeg erindrer da ogsaa, at Ministeren for offentlige Arbejder udtalte dette og med nogle Tal paaviste, at der virkelig havde været en Nedgang at spore. Det synes mig, da at være en Opgave for Staten ikke at lade Telefonnettet blive i privat Besiddelse, naar det kan komme til at gaa ud over Statens egne Aktiver, men tværtimod inddrage dem under sig for saaledes at modvirke Nedgangen paa Telegraf- og Postvæsenet ved, at Staten selv tilegner sig de Fordele, Telefonnettet byder. For saa vidt er jeg ganske enig med Tanken i det foreliggende Lovforslag, men beklager kun, at det ikke gaar vidt nok, thi ifølge § 2 kan Eneret til Anlæg og Drift af Telegrafer og Telefoner af Indvæsningsministeren overdrages til private, og hvad her fordrer herfor, er kun, at Koncessionshaverne underkaste sig Bestemmelser om eventuel Udvidelse af Anlægget, om Taksternes Maksimum, om Afgifter etc. Dette er en Bestemmelse, som synes at svække Betydningen af Lovforslaget. En anden lignende Bestemmelse er der i § 4, hvor der udtales, at bestaaende private Selskaber kunne drives som hidtil, naar de ere anerkendte, og der fastslaas kun et territorialt Virksomhedsomraade, medens Staten ifølge § 6 har Ret til Ekspropriation. Det, der mangler her, forekommer mig at være et bestemt Naremaal, inden for hvilket Selskabet har Ret til at virke. Og hvis man skulde sætte et saadant Naremaal, tror jeg, at 20 Aar vilde være tilstrækkeligt. Dette maatte være Maksimum for den Tid, et Selskab havde Lov til at virke paa det private Omraade. Det er ganske rigtigt, at man kunde lade Staten overtage det hele i Løbet af kortere Tid, men naar

jeg mener, at f. Eks. 20 Aar kunde være en passende Tidsfrist, saa er det af Hensyn til de private Interesser, som ikke maatte trædes for nær. Jeg tror, at de 20 Aar vilde være en tilstrækkelig Hensyntagen til Selskaberne. Naar man ikke vil umuliggjøre den private Foretagsomhed, lade Staten ekspropriere enhver Ide, der viser sig samfundsnyttig, uden at give Opfinderen Fordel deraf, kan det være rimeligt at tage et Hensyn som dette og lade Selskabet have Fordel af Institutionen eller Anlægget i den Tid. Dertil kan man gaa, men heller ikke længere. Der maa være en Grænse ogsaa for, hvad private have Ret til, og det er da vistnok erkendt og bliver mere og mere erkendt, at naar Selskaberne i en rum Tid have høstet alle Fordelene af et Anlæg, maa det offentlige være berettiget til at overtage det, fordi det alligevel til syvende og sidst bliver et Lands Borgere, der komme til at betale Fordelen til det private Selskab, og fordi enhver Ordning af et saadant Spørgsmaal maa have for Dje at tjene Samfundets og ikke de private Interesser. Der blev ved Behandlingen i Landstinget af dette Forslag udtalt af et Medlem, som i øvrigt er liberalt og demokratisk, at det var et socialistisk Lovforslag. Han mente formodentlig dermed, at det var et farligt Lovforslag, et Forslag, der gik ud over de Interesser, man maa have under den bestaaende fri Konkurrence. Jeg gaar ind paa den Tanke, at Lovforslaget er socialdemokratisk, for saa vidt det gaar i den Retning, jeg antydede før, at man ikke tilstaar private Selskaber nogen Ret ud over 20 Aar, fordi Socialismen jo ikke er andet end et Krav om, at Samfundet overtager Forretninger, der vokse Privatdriften over Hovedet, eller som ved at udnytttes af privat Trafik, bliver til Tab for Samfundets Medlemmer. Det er meget karakteristisk, at selve den bestaaende Stat, der ingenlunde vil være enig med os i at være socialdemokratisk, ikke desto mindre ved mange Lejligheder kommer til at overtage saadanne Forretninger, der virkelig ere voksende Privatdriften over Hovedet. Derom ere Jærnbannerne f. Eks. et Vidnesbyrd. Men naar det er Tilfældet, er det heller ikke rigtigt, naar man paastaar, at Socialismen er en Utopi, den bliver jo da realiseret i Praksis allerede af den bestaaende Stat, og denne Form for Socialisme kan man ogsaa paavise spredt rundt om os saavel i Stat som Kommune. Det vil gaa med de Folk, der ikke kunne se Socialismen, omtrent som med den Mand, der ikke kunde se Stoven for bare Træer. Vi have i Virkeligheden en Række Institutioner, der ere overtagne af det offentlige,